

Konsert med kardiolog

Han var kardiologen til en rekke store kulturpersonligheter. At han selv også er en kulturpersonlighet, er kanskje mindre kjent.

Medisinsk morgenmøte på Diakonhjemmet Sykehus høsten 2009: En hvitkledd flokk lytter oppmerksomt til overlege von der Lippes livlige fortelling om en av nattens nyankomne pasienter. Han snakker med en klart sosiolekt tilhørende Oslo vest: «Han så altså sin engelske setter bli påkjørt og dø og kommer nå hit med ST-elevasjoner på EKG. Men dette er altså ikke et infarkt!»

Kardiologen ser ut på forsamlingen med smittende begeistring. Kunne virkelig en akutt emosjonell påkjenning gi slike EKG-forandringer?

«Broken heart syndrome», takotsubokardiomyopati eller stressindusert kardiomyopati viste seg å være overlegens favorittdiagnose.

Syv år senere står jeg på stasjonen i Sandefjord en regnfull ettermiddag. Are von der Lippe holder en paraply galant over hodet på meg så jeg ikke skal bli våt på vei inn i bilen hans.

På telefon har han advart meg: – Skal du portrettere meg? Jeg er ikke noe sånt mediemenneske. Ikke noe foreningsmenneske heller, for den saks skyld. Jeg meldte meg ut av Legeforeningen for mange år siden. Jeg ble pensjonist for to år siden og har trukket meg tilbake, opplyser han.

Konsert og basalcellekarsinom

Den tidligere livlegen for kunstnere som blant andre dirigent Mariss Jansons, bildeskulptør Jan Groth og skuespiller Wenche Foss har ikke trukket seg mer tilbake enn at han nå dyrker sin hovedinteresse på heltid. En interesse han mer enn gjerne snakker om.

Ved siden av et yrkesliv som kardiolog ved Rikshospitalet og Diakonhjemmet har Are von der Lippe reist verden rundt for sin musikk lidenskap. Et par konserter som pianist for Arve Tellefsen og Elisabeth Norberg Schultz har han også rukket.

Det sies også at Are von der Lippe testet turnuslegers dannelse ved å be dem identifisere kunstneren bak maleriene som hang på hans kontor.

Bilturen hjem til von der Lippe tar oss gjennom velholdte villastrøk mens han forteller om sitt gjennomgåtte basalcellekarsinom, morgenens svømmetur og sin families kulturhistoriske tilknytning til Sandefjord – alt med samme entusiasme.

– Se, her ligger Kathrineborg, min mors barndomshjem.

En arm full av små rifter etter roseklipping peker mot en ærverdig murbygning fra 1880-årene: – Kommunen lot dette forfalle i mange år og drev ungdomsklubb med pis-

«Du lever godt som middelmådig lege, men ikke så godt som middelmådig musiker»

soarer, sprøyterom og dertil henhørende herligheter. Nå er det gudskjelov en privat eier som setter det tilbake i original stand. Vi har også sørget for å få det fredet av Riksantikvaren.

Mariss Jansons' hjerteinfarkt

I et rødt hus fra 1920-årene, beliggende på hans tippoldefars gamle tomt, serverer han hjemmelaget ripslikør mens han viser meg rundt blant stilmøbler, instrumenter og malerier.

– Min kone Ellen og jeg flyttet hit til min mors hus for to år siden, etter 50 år i Oslo. Min bestemor, min far og min mor døde her i dette huset, og det skal jeg også, slår 73-åringen fast.

Et større Petrof-flygel fyller stuen og en masurka av Chopin står på notestativet. Han øver fremdeles flere timer daglig. – Chopin hadde en fantastisk produksjon, og masurkene er veldig interessante, både i musikalsk uttrykk og ikke minst i tekniske utfordringer.

Musikk og medisin ble vel forent da han i 1996 bidro til å redde livet på Oslo-Filharmoniens kanskje største dirigent, Mariss Jansons, da han falt om på scenen med ventrikkelflimmer i siste akt av *La bohème*. «He was barely conscious, and came a beat away to loose his life», skrev britiske The Guardian om hendelsen.

– Ja, det var et dramatisk øyeblikk, kan du tro. Det var verken hjertestarter eller førstehjelpsskrin å oppdrive på huset, minnes von der Lippe. I The Guardian ble von der Lippe omtalt som Jansons' beste venn i Oslo – et vennskap som stadig består, selv etter at Jansons forlot Oslo. Ekteparet von der Lippe er nylig kommet hjem fra Amsterdam, der de nettopp har vært invitert til å høre ham dirigere en Tsjajkovskij-opera.

– Ellen og jeg var svært aktive i Filharmoniens venner i mange år, og vi ble kjent da han kom til Oslo. Siden har vi vært gode venner, sier han.

– Men skriv for all del navnet riktig: M-a-r-i-s-s -J-a-n-s-o-n-s, ikke Marius Jansen, som mange kan finne på å skrive. Han er stadig en av verdens største dirigenter, understreker von der Lippe.

Om middelmådighet

I et forsøk på å gjenoppta en samtale om kardiologi, og ikke minst om takotsubokardiomyopati, utdypes den pensjonerte overlegen hvorfor det ble medisin og ikke musikk.

– Jeg hadde det samme dilemma som min far. Han ble jurist, men ville egentlig bli maler. Far sa: «Du lever godt som middelmådig lege, men ikke så godt som middelmådig musiker.» Det er akkurat det rådet jeg har fulgt, sier han og ler høyt.

– Vil du beskrive deg selv som en middelmådig lege?

– Nei, men det var slik min far sa det. Han fikk ikke oppleve at jeg ble lege eller noe annet, han døde lenge før det, da jeg var 19 år. Det han mente var at det er vanskelig å ha et godt liv som pianist uten å være i toppsjiktet, men det går fint an som lege, forteller von der Lippe.

Foto: Christian Tunge

Are von der Lippe

Født i Oslo 1943, oppvokst i Sandefjord.

- Medisinsk embetseksamen Freiburg im Breigau/Lübeck 1968
- Turnus i Stranda (distrikt), ved Vestfold sentralsykehus, Tønsberg, 1969/70
- Assistentlege ved Ullevål og Aker 1971–77
- Assistentlege Medisinsk avdeling B, Rikshospitalet, 1977–81
- Reservelege Medisinsk avdeling Diakonhjemmet Sykehus 1981–87
- Seksjonsoverlege Diakonhjemmet Sykehus 1987–2013
- Spesialist i indremedisin i 1977, i hjertesykdommer fra 1981.
- Klaverstudier i Oslo med Erling Westher 1955–81
- Klaverstudier ved The Juilliard School of Music, New York, med professor Josef Raieff 1981–2002

I nærmere 20 av sine 50 år som sykehuslege pendlet han til New York og tok piano-undervisning ved en verdens fremste musikk institusjoner, The Juilliard School.

– Du tenkte aldri at din far tok feil?

– Absolutt ikke! Jeg har vært utrolig privilegert og utrolig heldig. Jeg har vært på rett sted til rett tid når det gjelder både medisin og musikk. Det at jeg fikk anledning til å ta pi-
noundervisning på det nivået ved siden av jobben på Diakonhjemmet, var ikke minst takket være sjeflege og tidligere president i Legeforeningen Dagfinn Gedde-Dahl. Han var selv en habil musiker og forsto derfor hva musikken betydde for meg, sier von der Lippe.

En eventyrreise

Årsaken til at hans yrkesliv er blitt så bra, tillegger von der Lippe musikalske kolleger i sjefsstillinger. Hadde det ikke vært for dem, hadde han ikke fått de mulighetene han fikk faglig eller musikalsk, mener den pensjonerte overlegen. Men selv om han som pensjonist nå kan dyrke musikken på heltid, savner han legelivet.

– Jeg elsket mitt yrke og skulle gjerne ha jobbet lenger. Men jeg er glad ingen forsøkte å presse på meg noen doktorgrad. Den eneste artikkelen jeg har hatt på trykk i Tids-

skriftet, handlet om Gustav Mahler. Det er definitivt som kliniker jeg har hatt mitt virke. – Har du hatt mange pasienter med takot-subokardiomyopati?

– Jeg har hatt noen, men ikke mange. Da jeg studerte, var ikke dette fenomenet kjent. Det var kardiolog Bernard Lown's bok *The Lost Art of Healing* som gjorde meg oppmerksom på fenomenet. Det er jo svært spennende kasuistikker. Det er som er så utrolig med disse pasientene, er at de blir så friske. Det er en massiv katekolaminfrigjøring som man antar gir det akutte bildet, så de har jo ingen sikker koronarsykdom som ligger til grunn. Det er nettopp det som er det fascinerende her, sier von der Lippe med sedvanlig entusiasme.

Så kommer han på enda en kollega han vil takke: – Jeg må også fremheve Ole Storstein på Rikshospitalet, min store mentor og inspirasjonskilde. Han var en pioner i norsk kardiologi. Jeg hadde aldri kommet dit jeg var uten ham. Nei, det har vært en eventyrhistorie, oppsummerer han.

Charlotte Lunde

charlottelunde@me.com
Avdeling for kompleks epilepsi – SSE
Oslo universitetssykehus